

Themen-Nr.: 808.008
Abo-Nr.: 1026594
Seite: 3
Fläche: 65'223 mm²

La Quotidiana
7007 Cuira
081/ 920 07 10
www.laquotidiana.ch

Medienart: Print
Medientyp: Tages- und Wochenpresse
Auflage: 4'105
Erscheinungsweise: 5x wöchentlich

Fein da mises era egl avegnir per la selvaschina

Ils detagls davart il scamond da pavar la selvaschina vegnan reglai ella lescha ed el concept da tgira

La selvaschina ei adattada alla natira. Igl unviern drova ella fetg pauc pavel per survivor. D'impurtonza ei per ella denton il ruaus. FOTO H. HUONDER

DA HANS HUONDER / ANR

■ **Il scamond da pavar la selvaschina, presentaus avon rodund treis jannas, duei valer surtut ella vischinonza da territori habitau. Il fein da mises duei star vinavon a disposiziun per la selvaschina. Quei ha il cau digl Uffeci da catscha e pesca dil cantun Grischun, Georg Brosi, detg sin damonda dall'Agentura da novitads rumantscha.**

Biars mises vegnan segai da catschaduras e catschadurs. Senza quei engaschament fussen grondas surfatschas da prau e pastira gia carschidas en daditg. Buca mo quei: Cun la cultivaziun dils mises adem-

pleschan els era ina impurtonta funcziun en favur dil maletg dalla cuntrada. Ins po s'imaginar co las muntognas – per exempel en Surselva – vesessen ora senza ils mises, las enclavas en ed agl ur digl uaul e perdetgas dall'agricultura decentrala da pli baul ellas Alps. Mises ein beins culturals e tier las tegias pil pli tradiziunalas s'auda era il prau.

Meidias era egl avegnir

Miez schaner han igl uffeci da catscha e pesca, igl uffeci per agricultura e geoinformaziun, igl uffeci per victualias e fatgs veterinars, igl uffeci per uaul e prighels dalla natira, l'Uniun purila grischuna,

l'Uniun cantunala dils catschadurs da parenta dil Grischun, Grischun Uaul, Pro Natura Grischun, Selva – l'Uniun dils possessurs d'uaul dil Grischun – ed il WWF Grischun presentau lur campagna comunabla cul tetel «stop da pavar la selvaschina». Quella campagna necessaria sin fundament da differents criteris tschenta era ina gronda enzenza da damonda. Tgei schabegia cul fein els mises quei mument ch'igl ei scumandau da pavar la selvaschina. Il cau digl Uffeci da catscha e pesca dil cantun Grischun,

Georg Brosi, relativescha: «La finamira da quella campagna ei d'impedir che la sel-

Themen-Nr.: 808.008
Abo-Nr.: 1026594
Seite: 3
Fläche: 65'223 mm²

La Quotidiana
7007 Cuira
081/ 920 07 10
www.laquotidiana.ch

Medienart: Print
Medientyp: Tages- und Wochenpresse
Auflage: 4'105
Erscheinungsweise: 5x wöchentlich

vaschina – surtut la tscharva – vegni pavlada ella vischinonza ni schizun els vitgs.» Quei vul dir: «En ni ella vischinonza da mises ch'ei'n lunsch naven dil territori habitau ei quei pusseivel era egl avegnir.» Tenor Brosi ha la campagna davart il scamond da pavlar la finamira d'impedir concentrziuns d'animals selvadis. Talas ein secapescha cumbinadas cun la resca ch'eventualas malsognas sappien sederasar levamein. «Las proximas jamnas vegn la basa legala pil scamond da pavlar reglada. Sin fundament da quella vegn era il concept da tgira dalla selvaschina adattaus. Nus essan dil meini ch'ei fetschi senn per exempel da nezegiar il fein dils mises el liug enstagl da stuer transportar quel a val», di Brosi. La situaziun vegni giudicada da regiun tier regiun, era concernent eventualas malsognas.

Loghens tschercai dil luf?

In auter motiv che vegn numnaus ella campagna ei la concentrziun dalla selvaschina sco liug da catscha attractiv pil luf ed il luf-tscherver. «En tals loghens han ils animals da rapina probabel pli sempel da far catscha. Per quei motiv eis ei segiramein era d'examinar exactamein nua ch'il liug dalla meidia ei plazzaus. Sche quel ei en ina surfatscha aviarta han il luf ed il luf-tscherver buc aschi sempel che sche la meidia sesanfla egl uaul», constatescha Brosi. Vid il scamond da pavlar la selvaschina ella vischinonza da vitgs ni schizun en loghens habitai dat ei denton nuot da marcar: «Els aults stuein nus buca quintar cun concentrziuns dalla selvaschina sco quei che nus havein el funs dalla val igl unviern. Quei plaidda per schar pavlar vinavon els mises.» Il motiv da quella strategia: «Animals selvadis malsaus, per exempel dalla tuberculosa, stuein nus tener naven dils animals da casa.» Las controllas fatgas il december vid

tscharvas sittadas muossan che la tuberculosa ha buca contonschiu il cantun Grischun. El Vorarlberg sesminuescha la prevalenza, mo persunter sederasa la tuberculosa en loghens ch'ins ha aunc buca giu ella entochen ussa. La Svizra, respectivamein ils uffecis veterinars, ein semtgai pil mument ch'ils emprems cass dalla tuberculosa vegnan constatai. El Vorarlberg han biaras tscharvas stuii vegnir sittadas ils davos onns per aschia impedir che la tuberculosa sederasi vinavon e pericliteschi ils animals da casa.

Ruaus sco premissa

La campagna «stop da pavlar la selvaschina» duei suttastrihar il principi ch'animals selvadis restien selvadis. «Tier camutschs e capricorns para quei d'esser clar. La selvaschina dispona d'ina strategia che gida ella a survivor era igl unviern», accentueschan las instituziuns. Per quei motiv appellescha la campagna ad in e scadin da buca pavlar la selvaschina ed aschia da vuler far ad ella in survetsch. Loghens cun restonzas da vivonda, sco per exempel cumposts, duein vegnir serrai ni claus ora aschia ch'animals selvadis san buca senezegiar da quellas. Il medem mument appelleschan las instituziuns denton era all'impurtonza dallas zonas da ruaus ch'ei'n vegnidaz scaffidas ils davos onns en biaras vischnauncas dil cantun Grischun: «Per la selvaschina eis ei impurtont d'haver ruaus igl unviern. Aschia sa ella spargnar bia energia. La cundiziun ei che las zonas da ruaus vegnien risguardadas.» Per quei motiv s'adreza la campagna era allas organizziuns dil turissem ni era allas scolas d'alpinissem e pendicularas. Ellas duein informar lur hosps davart quellas mesiras impurtontas per la selvaschina. La selvaschina ha si'atgna strategia naturala per surmuntar igl unviern.